

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๒๐๒/ ๒๖๒๐๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๑๐๐

๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ๑/๕

เรื่อง ภาวะมลพิษจากการผลิตกระแสไฟฟ้า

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

อ้างถึง หนังสือกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน กว.ที่สวก ที่ วท ๐๕๐๕/๐๕๒๐๒๐ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

ตามที่ได้เสนอรายงานผลการศึกษารองสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เกี่ยวกับภาวะมลพิษจากการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยโรงจักรไฟฟ้าพลังน้ำในโครงการไฟฟ้าผ่านผลิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ไปเพื่อขอรัฐมนตรีทราบ นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ รับทราบและให้การไฟฟ้าผ่านผลิตแห่งประเทศไทยรับข้อเสนอของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงานไปดำเนินการ และแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

จึงเรียนเป็นบันทึก ใจแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบทั่วแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจตรี

(นางบุษ สาระสมบัติ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประมวลผลรัฐมนตรี

โทร. ๒๕๕๕๕๕

๒๑ ธ.ค. ๒๕๖๑
ศส.กปร. ๒๑ ธ.ค. ๒๕๖๑
พ.น. ๒๑ ธ.ค. ๒๕๖๑
พ.น. ๒๑ ธ.ค. ๒๕๖๑
วิเทศ/บริหาร/วิชาการ
สนท.พิเศษ/งาน

ด่วนที่สุด

ที่ วท ๐๕๐๕/ ๒๕๒ ๗๐

พ.ร. 2904
7 ๕๓ ๕๔
12. 28 16

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการ รับที่ 10023 / นร. 29 วันที่ 7 ค.ค. 2532 ๑๑.๑๐.๙.
--

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

และการพลังงาน

ถนนพระรามที่ ๖ กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๗ ธันวาคม ๒๕๓๒

2/8

เรื่อง ภาวะมลพิษจากการแผ่กระจายแสงไฟฟ้า

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ที่ นร. ๐๒๐๒/ว (ด) ๑๒๐๓๒

ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๓๒

กน/ส. (๓๑๐๓๒) สิ่งส่งมาด้วย เรื่องเพื่อทราบ จำนวน ๑๐๐ ชุด

- 7 S.A. 2532

ตามหนังสืออ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการได้แจ้งถึงการประชุมคณะกรรมการ

(๓๑) 10072/100๓๒

เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๒ ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้เสนอถึงการแผ่กระจายแสงไฟฟ้าโดยไร้ด้าน-

๑๕๐๒

ฉกในพื้นบริเวณแม่เมาะ ได้ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ และขอทราบว่าจะมีแนวทางในการแก้ไข

๑๕๐๒

ปัญหาในเรื่องนี้อย่างไร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

๑๐๐๓๒

ได้รับที่จะมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ไปตรวจสอบข้อเท็จจริงและ

พิจารณาหาทางแก้ไขปัญหา และคณะกรรมการได้มีมติรับทราบ ถึงความละเอียดถี่ถ้วนแล้ว

บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการ-

พลังงาน ได้ทำการศึกษาภาวะมลพิษจากการแผ่กระจายแสงไฟฟ้า โดยโรงจักรไฟฟ้า หลังด่านหิน

ฉกในโครงการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง เสร็จเรียบร้อยแล้ว

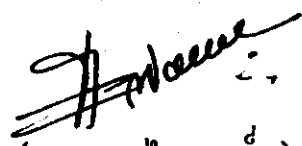
/จึงเรียนมา.....

๐๖-๒๒๓
15-12-๒๒

3/8

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี
รับทราบต่อไปด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายประจวบ ไชยสาส์น)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและการพลังงาน

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม

โทร. ๒๓๔-๔๐๔๓

โทรสาร ๒๓๔-๐๖๖๒

เรื่องเพื่อทราบ

ภาวะมลพิษจากการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยโรงจักรไฟฟ้าพลังถ่านหินลิกไนต์ของการไฟฟ้า-
ฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

4/8

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมา

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้รับอนุมัติให้ดำเนินการก่อสร้างโรงจักรไฟฟ้า หน่วยที่ ๑ ถึง ๑๑ บนพื้นที่ตำบลบ้านคงและตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ซึ่ง ในปัจจุบันได้ก่อสร้างและดำเนินงานไปแล้ว ๕ หน่วย โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ทำการเปิดเหมือง เพื่อนำถ่านหินลิกไนต์มาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้าบนเนื้อที่ ๑๒๙,๘๒๙ ไร่ ส่วน โครงการต่อไปจะมีโรงจักรไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจนครบ ๑๑ หน่วย ซึ่งจะใช้พื้นที่อีก ๑,๔๐๖ ไร่

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรี

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๓๒ าพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้ขอทราบแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้ถ่านหินลิกไนต์ ที่บริเวณอำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ซึ่งได้ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศโดยมีหมอกควันครอบคลุม บริเวณดังกล่าว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงานได้ชี้แจงสาเหตุ ของปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องมาจาก ลิกไนต์ที่นำมาใช้มีกำมะถันถึงร้อยละ ๓ การที่จะป้องกันมลพิษที่เกิด จากการเผาไหม้ถ่านหินจะต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ขณะนี้มีหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย และ แคนาดา สนใจที่จะมาศึกษาเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องนี้ สำหรับในประเทศไทยสวีเดน และนอร์เวย์ ได้ ประสบปัญหานี้เช่นกัน โดยเฉพาะการเกิดฝนกรดจากมลพิษกำมะถันไดออกไซด์ จะเป็นอันตรายต่อ สภาพแวดล้อมอย่างมาก ซึ่งเรื่องนี้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยควรจะดำเนินการแก้ไขอย่าง จริงจัง โดยเพิ่มเทคโนโลยีและงบประมาณในเรื่องนี้ให้มากขึ้น กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ จะ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไปตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาหาทางแก้ไข ปัญหาร่วมด้วย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับทราบ

๑.๓ การดำเนินงานที่ผ่านมา

5/8

โดยที่การทำเหมืองและโรงจักรไฟฟ้าพลังถ่านหินลิกไนต์ ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ทำการติดตามตรวจสอบและเตรียมแผนงานไว้ ๓ แผนงาน คือ งานอพยพราษฎร งานสิ่งแวดล้อมกายภาพและงานติดตามและประเมินผลสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีความห่วงใยในค่านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินการเหล่านี้ โดยหน่วยงานทั้งสองได้ประสานงานในส่วนของการติดตามตรวจสอบโดยเฉพาะคุณภาพอากาศและคุณภาพน้ำบนพื้นที่โครงการในระหว่างปี ๒๕๓๑ - ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นระยะที่โรงจักรไฟฟ้าหน่วยที่ ๔ และ ๕ กำลังจะเริ่มดำเนินงาน

๒. ปัญหาและสาเหตุ

๒.๑ มลพิษทางอากาศ

การทำเหมืองก่อให้เกิดฝุ่นผงกระจายจากการเปิดผิวหน้าชั้นดินและขุดถ่านหินลิกไนต์ รวมทั้งการลำเลียงถ่านหินสู่โรงจักรไฟฟ้าด้วย ถ่านหินที่ขุดขึ้นมาแล้วจะเกิดการเผาไหม้ตัวเอง (Spontaneous Combustion) ระหว่างที่กองไว้เพื่อรอการนำส่งเข้าสู่โรงจักรไฟฟ้า ซึ่งจะทำให้เกิดควันและสิ่งกลิ่นเหม็นของสารพวกไฮโดรคาร์บอน

ส่วนการเผาไหม้ถ่านหินเพื่อเป็นเชื้อเพลิงสำหรับการผลิตกระแสไฟฟ้านั้น ก่อให้เกิดฝุ่นละออง (เถ้า) ซึ่งทุกโรงจักรมีระบบกำจัดฝุ่นด้วยไฟฟ้า (Electrostatic Precipitator) มีประสิทธิภาพสูงสามารถกำจัดฝุ่นได้เกือบทั้งหมด โดยโรงจักรที่ ๑ และ ๒ เป็นโรงเก่ามีประสิทธิภาพกำจัดฝุ่น ๔๕% ส่วนโรงอื่นกำจัดได้ ๔๕% ขึ้นไป แต่ก๊าซอีก ๒ ชนิด ได้แก่ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO_2) ซึ่งเกิดจากกำมะถันในถ่านหินทำปฏิกิริยากับออกซิเจนในขณะเผาไหม้ และก๊าซที่เป็นออกไซด์ของธาตุไนโตรเจน (NO_x) ซึ่งเกิดในขณะที่มีการเผาไหม้อุณหภูมิสูง ๆ นั้น ยังไม่มีการกำจัดแต่อย่างใด โดยก๊าซทั้งสองชนิดสามารถเปลี่ยนแปลงทางเคมีต่อไปในอากาศ ทำให้เกิดกรดกำมะถัน (Sulfuric acid) และพวกไนเตรท ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดฝนกรดในระยะไกล ๆ จากโรงจักรได้ด้วย

6/8

ในขณะที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ระบายอากาศเสียทางปล่องไฟซึ่งมีความสูงมากกว่า ๑๐๐ เมตร (หน่วยที่ ๔ ถึง ๕) เพื่อระบายสารมลพิษเหล่านี้ให้กระจายในระดับที่ทำให้สารมลพิษเจือจางลงด้วยธรรมชาติ โดยกระแสดลม (Dilution by tall stack) แต่ปัญหาของวิธีนี้คือ ถ้ามีโรงจักรไฟฟ้ามากขึ้น สภาพอากาศจะไม่เพียงพอที่จะเจือจางให้คุณภาพอากาศอยู่ในระดับที่ไม่เกินค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดไว้เพื่อเป็นการป้องกันสุขภาพของประชาชน สำหรับฝุ่นละอองก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และออกไซด์ของไนโตรเจน (NO_2)

๒.๒ มลพิษทางน้ำ

โรงจักรไฟฟ้าจะมีน้ำร้อนที่ต้องลดอุณหภูมิลงก่อนระบายสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ และน้ำทิ้งจากการทำเหมืองซึ่งน้ำทิ้งส่วนนี้จะถูกระบายลงในห้วยแม่เมาะ ในกรณีที่มีฝนตกจะมีน้ำขังในบ่อน้ำทิ้งสูง น้ำทิ้งนี้มีค่าความกระด้าง ซัลเฟตและสารตะกั่วค่อนข้างสูง

๓. ความแรงควมของเรื่อง

บริเวณที่ตั้งของเหมืองและโรงจักรไฟฟ้าอยู่ในบริเวณที่ห่างไกลชุมชน จึงไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนในขณะนี้ แต่เนื่องจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตมีโครงการเพิ่มปริมาณการผลิตกระแสไฟฟ้าโดยจะตั้งโรงจักรไฟฟ้า หน่วยที่ ๑๒ - ๑๕ ขึ้นอีก ถ้าหากยังมีได้ติดตั้งระบบกำจัดคาร์บอนไดออกไซด์ และออกไซด์ของไนโตรเจน อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ และอาจจะก่อให้เกิดปัญหาฝนกรดซึ่งมีผลต่อระบบนิเวศน์ป่าไม้ สาธารณ ทั้งที่ปรากฏมาแล้วในต่างประเทศซึ่งเป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ยากว่ามาจากที่ใดหรืออยู่ใดเป็นต้นเหตุของฝนกรด ซึ่งมีตัวอย่างของความขัดแย้งระหว่างประเทศมาแล้วในอเมริกาและยุโรป

๔. ความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติอนุมัติให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ดำเนินการโครงการขยายเหมืองลิกไนต์แม่เมาะ สำหรับโรงจักรไฟฟ้าหน่วยที่ ๔ และ ๕ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ขอให้

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในบริเวณพื้นที่โครงการ โดยได้จัดสรรเงินงบประมาณสำหรับการดำเนินการดังกล่าว ในระยะเวลา ๕ ปี (๒๕๓๑ - ๒๕๓๕) เพื่อเป็นการยืนยันผลการเปลี่ยนแปลงคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

7/8

๔.๒ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้เริ่มติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศและคุณภาพน้ำ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ ผลการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ยังไม่พบว่ามีปริมาณมลพิษที่เกิดจากโรงจักรไฟฟ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมในระดับที่เป็นอันตรายแต่อย่างใดในขณะนี้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากจะมีการขยายการผลิตออกไป จนถึงหน่วยที่ ๑๕ จากปัจจุบัน ๔ หน่วย จึงควรที่จะมีการเตรียมการแก้ไขปัญหามลพิษในอนาคต และได้เสนอความเห็นเป็นเรื่องเพื่อทราบต่อคณะรัฐมนตรี กังรายละเอียดในข้อ ๕.

๕. เรื่องเสนอเพื่อทราบ

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน ได้มีความเห็นดังต่อไปนี้ และได้ส่งความเห็นดังกล่าวให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายอนุวรรตน์ วัฒนพงศ์ศิริ) เพื่อพิจารณาต่อไปแล้ว

๕.๑ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ควรกำหนดให้มีการศึกษาความเป็นไปได้นในการติดตั้งระบบกำจัดกำมะถันไดออกไซด์ สำหรับโรงจักรไฟฟ้าหน่วยที่ ๑๒ ถึง ๑๕ โดยวิเคราะห์ต้นทุน ค่าใช้จ่าย ข้อจำกัดทางเทคนิคอื่น ๆ เพื่อให้รัฐบาลมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงทุนดังกล่าว และการศึกษานี้ควรจะเป็นการให้เสร็จสิ้นก่อนที่จะมีการออกแบบโรงจักรขั้นสุดท้าย เพื่อจะได้สามารถรวมระบบกำจัดเข้าไปในการออกแบบโรงจักรด้วย

๕.๒ ควรมีการร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนความเป็นไปได้นในการติดตั้งระบบกำจัดมลพิษ เช่น การกำจัดกำมะถันไดออกไซด์บางวิธีจะทำให้เกิดแอมโมเนียเป็นผลพลอยได้ สำหรับนำไปใช้ในอุตสาหกรรมอื่น ๆ และฝุ่นละอองที่ตกไว้วัยเครื่องกำจัดฝุ่นอาจนำไปในการผลิตปูนซีเมนต์ได้ด้วย

8/8

๕.๓ ควรจัดให้มีการศึกษาของการเกิดฝนกรดในบริเวณภาคเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญจากประเทศที่เคยประสบปัญหาฝนกรดมาแล้ว ทั้งนี้เพราะเป็นปัญหาใหม่ของประเทศไทย โครงการศึกษาจะต้องรวมถึงการกระจายของมลพิษจากปล่องไปสู่ระยะไกล ๆ และคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้น เมื่อโรงจักรไฟฟ้าหน่วยที่ ๑๒ ถึง ๑๔ สร้างเสร็จแล้วด้วย

๕.๔ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ควรจะเป็นความรับผิดชอบของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต และผลการศึกษาได้รับการพิจารณาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลาในการดำเนินการ ควรอยู่ในระยะเวลา ๑ ปี

๕.๕ สำหรับการควบคุมมลพิษฝุ่นละอองโดยเครื่องกำจัดฝุ่น ระบบประจุไฟฟ้า (ELECTROSTATIC PRECIPITATOR) ของหน่วยที่ ๑ และ ๒ ซึ่งมีประสิทธิภาพค่า (๕๕%) ทำให้มองเห็นฝุ่นละอองออกมาจากปล่องอย่างชัดเจนนั้น ควรให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพของเครื่องดังกล่าว ซึ่งหากกำจัดได้กว่า ๕๕% ขึ้นไป ก็จะแทบมองไม่เห็นฝุ่นละอองออกมา

๖. ประเด็นเสนอเพื่อทราบ

เพื่อโปรดทราบข้อเสนอแนะของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน หรือจกมมีความคิดเห็นประการใด